

Дьииэ кэргэн иһигэр
оҕону ситиһиилээх
буоларга иитии
(дакылаат)

Суруйда: Лазарева Ч.А.,
саха тылын учуутала, төрөппүт

Үлэ сыала:

Оџону кыра сааһыттан
бэйэтин сайдыытыгар, баџатыгар
сөп түбэһиннэрэн хааччахтаабакка
араас дьарыкка, күрэххэ кытыннарыы
туһата.

Үлэ соруктара:

- * - оџо сайдыытыгар төрөппүт, тулалыыр эйгэ сабыдыалларын чопчулааһын,
- * - иитии уонна үөрэтии ис хоһоонноро биир түмүктээх буолалларын ситиһии,
- * - хас биирдии оџо дьобурун арыян, кыабын туһанан, уйулҕатын уһугуннаран, киһи буолан иитиллэн тахсыытыгар суолта ууруу,
- * - оџоџо сахалыы толкуйу, сахалыы санааны ингэрии.

Үлэ актуальнона:

Билигнни сайды
балысханлык барар кэмигэр
туохтан да чаҕыйбакка
иннин диэки хардылыыр,
билэргэ-сайдарга дьулуһар эрэ киири
ситиһиилээх буолар .

Үлэ сабаџалааһына:

Оџоџо билиини ылыныытыгар,
кистэлэнг дьоџурун сайыннарарыгар
көнгүлү биэрдэххэ –
сайдара мунгура суох.

Онно кинини тулалыыр эйгэ
сыһыаннаһыларын ситимнээн,
оџо киһилии киһи буола
иитиллэн тахсарын ситиһии.

Күүтүүлэр түмүктэр:

- * - Ожо сайдар эйгэтин булунуута,
- * - Чинчийэр, ырытар, мындырдык толкуйдуурга үөрэниитэ, билиитин ханатыыта,
- * - Дьонно-сэргэбэ үтүө сыһыаны өйдүүр, сиэрдээх буолуута,
- * - Бэйэ-бэйэбэ көмөлөһөр, бииргэ төрөөбүттэрин сыаналыыр, биир ситимнээх, көрүүлээх буолуута.

Портфолио диэн италянскайтан
тылбаастаммыта «папка с документами»
диэн.

Портфолио араас үлэ көрүгнэрин (үөрэххэ,
чинчийэр үлэбэ, айар үлэбэ) түмүктэрин тус-
туһунан ылан, бэйэ ситиһиитин сааһыланан,
ырытынан көрөргө туһалаах.

Портфолионы оностуу сүрүн сыала-соруга –
«показать все, на что ты способен» диэн
этэллэр эбит.

Портфолио оностуу сурун кедьууьэ, мин санаабар маннык хайысхаларга арахсар:

Ырытан көрүү – бэйэ ситиһинин ырытыныы

Сыал туруорунуу – инники өттүгэр сыал-сорук
ылыныы

Көбүлээһин – үгүс күрэхтэргэ кыттарга дьулуһуу

Ситиһиилэр ис хоһооннорун арыыы – барыта
түмүллэ сылдьар, арылхайдык кестер.

Сайыннарыы – сылтан сыл оҕо көбүн көбүтэр,
араас кэккэ ситиһиилэргэ сирдиир.

Тэннээн керуу - сыл аайы ситиһилибити тэннээн
көрүү, ырытыы, сыаналаныы.

Портфолио араастара:

- * -айар үлэлэр, уруһуйдар, өйтөн суруйуулар, дакылааттар,
- * -араас үөрэххэ сыһыаннаах олимпиадаларга, күрэхтэргэ ситиһиилэр,
- * -араас айар күрэхтэргэ, ырыа –үнкүү күрэхтэригэр ситиһиилэр,
- * -араас НПК-ларга, чинчийэр үлэлэргэ ситиһиилэр,
- * -араас спортивной күрэхтэһиилэргэ ситиһиилэр

Түмүк санаа:

**Дьинэ кэргэн иһигэр обону ситиһиилээх
буоларга иити уопсайынан, о5о -**

*** толоругас,**

*** бэрээдэктээх,**

*** ылынымтыа,**

*** олоххо активной позициялаах**

буоларын толору уонна күүскэ хааччыйар.

Академик К.С.Чиряев бэлиэтииринии, оџону иитии 3 суолунан барар:

- * 1. **Үөрэтэн иитии** – оџоџо үчүгэй, куһаџан өйдөбүллэри үөрэтии, оџо таба онгорорун үөрэтии, үөрүйэџин ингэрии, бэйэ холобуругар көрдөрөн иитии-такайыы.
- * 2. **Биһирээн иитии** - оџо санаатын көтөџөр, инникитин үчүгэйи салгыы онгороругар көџүлүүр, оџо олоххо бигэтик сананарын олохсутар. Онон төрөппүт оџотун үтүө, сиэрдээх быһыытын сэнгээрэн-биһирээн иһиэхтээх.
- * 3. **Буойан иитии** оџо сыһа суолга турарын тохтотор сыаллаах оноһуоллуохтаах. Сиэрдээхтик буойдахха оџо ол сыһананы үйэтин тухары умнуо суохтаах. Онно анаан тыл-өс чочуйан оностон олорон буойуоллуохтаах

Дьоллоох буолуу диэн, мин санаабар:

-оҕо барыта арыллыахтаах,

-талаанын, дьобурун көмпөккө, дьонно
туһаны аҕалыахтаах,

-дуоһуйа, астына онгорор, айар-тутар
дьарыктаах буолуохтаах,

-элбэх алтыһар дьонноох-сэргэлээх,
доһоттордоох буолуохтаах.

-чугас, эрэнэр, таптыыр дьонноох буолуохтаах.

Ылал буруота унаарыахтаах,
Төрөтөр оҕото төлкөлөнүөхтээх,
Иитэр сүөһүтэ күрүөлэниэхтээх,
Алгыс баһа сыалаах буолуохтаах,
дом!